

Реферат на тему: "Неокласицизм"

Тематично-літературні

Реферат на тему:

Неокласицизм

Неокласицизм (від грец. *neos* — новий і *classicus* — зразковий) — тенденція в розвитку літератури і мистецтва, яка проявлялася після занепаду класицизму як літературного напрямку і знаходила вияв у використанні античних тем і сюжетів, міфологічних образів і мотивів, у проголошенні гасел "істинного мистецтва" й культу художньої форми, позбавленої суспільного змісту, земних насолод тощо.

Неокласицистичні тенденції знаходять вияв у середині 19-го ст. в збірках "Античні вірші" французького поета Леюнт де Ліля та "Емалі й Камей" т. Готіве, в творах російських поетів А. Майкова і М.Щербини, в символістів.

Образ України в творчості неокласиків.

Образ України — це цілий іконостас ликів, асоціацій, паралелей. Образ України лежить в основі творчості М.Драй-Хмари, М. Зерова, Рильського, Филиповича. Неокласикм сприймали Україну по-своєму, відтворюючи на найвищому рівні інтелектуальної та емоційної напруги її минули теперішнє і майбутнє.

Зеров у примітках до збірки "Катепан" закликає літературну молодь розглядати буття людини скрізь призму культурної традиції, творчо осмислювати суб"єктивно-об"єктивні зв"язки світу: "поет-епік, беручись за свої великі й малі полотнища, неминуче пише про минуле..., а хіба воно не зв"язано тисячею ниток з теперішнім і сучасним? Порівнюючи Вергілія й Горація, Овідія, уважний читач легко розпізнає контури "вічної казки" перипетії "давньої і щораз нової історії".

Обстоюючи ідею філософічності, європейськості української поезії неокласики брали собі у спільники Лесю Українку і Франка. Особливість Лесиного підходу до дійсності на думку Драй-Хмари, — це переважання психологічного аналізу предмета.

Однією з провідних у поезії неокласиків є проблема буття України, починаючи з князівських часів і до сучасності. Вони проводять мовби генеральний огляд сил нації, її можливостей і резервів (поезії "Володимир Мономах", "Тарас Шевченко" Филиповича "Сон Святослава", "Олесь" Зерова, "Круті" Драй-Хмари та інше).

Очевидно, такий спосіб осмислення національної історії був сприйнятий культурним відродження 1920-х років неокласики були його активними учасниками. Вони постійно цікавились тим, як проблеми культури, історії, мистецтва розв"язували попередники.

Тому відчуття життя народу в цілому, загальнонаціональних перспектив у неокласиків масштабніше, ніж у інших їхніх сучасників. Стрижнем естетичної програми неокласиків стало гасло "Ad fortes!" ("До джерела!") Таку назву мала книжка літературно-критичних статей Зерова (1926р). Цей заклик визначав одну з головних передумов творення нової культури — творче засвоєння кращих здобутків минулого як

в українській, так і в світовій художній літературі.

У виступі на диспуті (1925р.) Зеров наголосив "підійме на вершину нашу мистецьку техніку, утворить з нашої творчості могутній культурного слова потік, що на поверхні примусить держатися тріски і сміття графоманії".

Розуміння Зеровим масштабів, на які повинна спиратися новітня українська література, мала ще один, досить істотний аспект. Річ у тім, що на початковому етапі дискусії ніхто з учасників, не звернув увагу на традиції Європи в українській культурі. Першим хто це зробив був Зеров. Він закликав митців слова "вибачливо і незалежно від попередніх оцінок переглянути дотеперішнє надбання української літератури. Ми повинні знов і по-новому придивитися до наших уславлених письменників, з'ясувавши їх значення для нинішнього нашого розвитку, їхнє місце в нашій літературній традиції". Зеров вважав, що успішно реалізовувати цю програму тільки, коли поціновуватимуться не маніфести, а робота письменника, художня вибачливість, передусім вибачливість автора до самого себе. Опановування секретами художньої творчості нерозривно пов'язано з удосконаленням мови як першоелемента літератури. Тому всі заклики Зерова, Рильського розробляти, культивувати наше "степове, пахуче", але й "дике ще слово" передбачають роботу над словниковим складом нашої мови. Це улюблена теза неокласиків не втрачає актуальності і сьогодні, в час нового піднесення національного руху.

Критичне ставлення неокласиків до архаїчних національних стереотипів, що перешкоджають розвитку культури знайшло вираження в поезії "Prodomo" Зерова: яка є гірка, о Господи, ця наша чаша. Ці мрійники безкрил, якими так поезія прославилася наша.

Осуд української провінційності (вживання слів, зворотів, що побутують тільки в певній місцевості) знаходимо у поезії Зерова "Чупричин сад в оглаві". Цей осуд виростає з любові до рідної землі. Силу й прав для таких звинувачень надавала поетам віру в майбутнє рідного краю.

Духовна революція Рильського постулюється у поєднанні з національним — через пережиті страждання до відродження, оновлення "одцвіло, як біла ліля, розлетілося, неаче пух".

Від українських дівчат strementь ясне проміння чистоти, краси почуттів і духовності. І цілком логічним здається перенесення природої краси України на образ Дантової героїні. "Скільки сонця в світі світитися, скільки сосон у лісах, і які червоні китиці на дівочих поясах".

Ще одна важлива грань образу нового героя — утвердження незалежності творчої особистості від кон'юктурних запитів часу підтверджує ідеї свободи митця, який завжди лише почасти належить своєму часові, знаходиться у віршах Ю.Клена "Сковорода".

Мужнім закликом не підкорятися догматам панівної ідеології, що знебарвлює, є "Лебіді" Драй-Хмари.

Зорові образи України у поезії неокласиків спираються на слова з колоритстичною

семантикою. На рівні свідомості й підсвідомості в поезії неокласиків домінують кольори, найбільш характерні для української національної символіки — жовтий, блакитний, червоний. Співвідношення кольорів у поетичному словнику неокласиків з часом змінювалося. Для ранніх поезій Филиповича, Рильського, Драй-Хмари, Зерова — характерне переважання червоного кольору (заграва червлених днів (Зерова), очервонена земля (Драй-Хмара), полум'я червоне, червоне світло шиби, червоний захід, мріями скривавленими червоніє даль (Рильський), сонце червоніє (Филипович). Поступово криваві марення революційного часу відходять на другий план. Їх заступає гармонія жовтого і блакитного, урівноважене поєднання холодної і гарячої стихій: "повітря з синьо-золотого скла", "золотоглавий Київ на синіх горах", "Оця гора зелена і дрімлива", "ця золотом святкована блакить"" (Рильський), " а в небі тільки смужка — синій льон, і ледве мріють золоті бордюри, "а сонце жалить голками і прискає золотом в синь" (Драй-Хмара). "Радісне тремтіння волошкам синім не дає заснуть, а сонце сіє золоте насіння" (Филипович).

Проте крізь залюблений погляд на "емаль Дніпра, голе Жовтоглиння" пробивається щось неясно-тривожне: "Крізь цеглу й брук пульсує кров зелена земних рослин, і листя чорноклена кривавиться у листі ліхтарів". Колір крові у поезії Зерова (1933р.) стає елементом магічного кодування на рівні підсвідомості тривожні відблики тривожать уяву читача, примушуючи замислюватися над майбутнім.

Микола Зеров

(1890 — 1937)

Сьогодні ми відкриваємо для себе безсмертність музи, що в 20-ті роки дарувала натхнення Миколі Зерову. Магнетична сила ідей Миколи Зерова притягала до нього не один десяток митців.

Спробуємо здійснити перший підхід до творчості Миколи Зерова.

Мінявся, поглиблювався метод літературознавчого дослідження Миколи Зерова, але з юних літ він проніс переконання, що біографія письменника вирішальною мірою формує його творчі зацікавлення, всю систему поетичного космосу. Не будучи високої думки про власну поетичну творчість, він, однак, свої вірші вважав гарною канвою для спогадів, які збирався писати на схилі літ. Отож і ми пройдемо стежками та дорогами життя цього унікального митця, доля якого випала на складний, передреволюційний час, на епоху демократичного відродження 20-х років і трагічно завершилася на Соловецьких островах. Він прийняв цю долю як невідхильний закон і ніде не намагався схитрувати або обдурити. Ішов чесно і прямо, несучи в грудях, за його ж висловом, "гострої розпуки гострий біль", але водночас і незникаючу буттєву радість, що бриніла "мов співи давнини повноголосі".

Дитинство його минуло в мальовничому Зінькові на Полтавщині, де він народився 26 квітня 1890 року в сім'ї Костянтина Іраклійовича Зерова, вчителя місцевої двокласної школи, згодом її директора, а з 1905 року — інспектора народних шкіл в Кролевці. Батько походив із селян і добре знав, скільки важить наука. Тому він зробив усе, аби його діти здобули вищу освіту. З п'яти синів (були ще 2 дочки) троє стали

відомими людьми. Крім Миколи — Дмитро, видатний ботанік, академік АН УРСР, Костянтин, гідробіолог, і Михайло, поет, що виступав під псевдонімом Михайло Орест. Мати — Марія Яківна — походила з козацького роду Яресків з-під Диканьки. В сім'ї вжитку була російська мова. Українська панувала на вулиці. Марія Яківна знала велику кількість народних пісень, гарно їх співала. Величезний вплив на національне самоусвідомлення Зерова справили зінківський знайомий їхньої родини А. Лещенко і рідний дядько, материн брат Петро Яресько. Інтерес у сім'ї Зерових до літератури був великий. Зокрема, Микола навчився читати в 4 роки і світ класичного письменства залишив глибокий слід у його свідомості. У юному віці Микола, під впливом батька, також серйозно захоплювався ботанікою, географією, астрономією.

Закінчивши двокласну зінківську міську школу (його однокласник Павло Губенко), з 1900 до 1903 р. навчався в охтирській гімназії, у зв'язку з тимчасовим переїздом батьків в Переяслав, 1903-1908 р. — Перша Київська гімназія. Це був важливий період становлення літературних та лінгвістичних інтересів майбутнього поета : перекладача. Особливий вплив на нього справив учитель латині Сітрабша, в якого він навчався необов'язкової на той час древньогрецької мови, зацікавленістю історією Микола зобов'язан М.Попову, М.Лятошинському. Вчителі формували громадянське обличчя гімназистів.

Вчився Микола блискуче, але медалі не дістав, через опозиційні настрої, закрамолу, як сам казав.

У восьмому класі заснував рукописний журнал "Скучающий восьмокласник" разом з В. Воскресенським (майбутній професор зоології), І. Кожичем (актор Московського художнього театру).

Микола мав природній хист до перевтілення, пародіювання, весеління друзів.

В 1908 році поступив на історико-філологічний факультет Київського Університету. Спочатку думав поступати до Петербурзького Університету, проте не мав надії потрапити на казенний кошт. Він хотів вчити історію та літературу Давнього Риму, але не було відповідних фахівців і перейшов на російський історичний факультет. Написав курсову роботу "Літопис Грабянки, як історичне джерело і літературна пам'ятка" (1913-1914 рр.), у 1912 р. — друкує статті у журналі "Світко", виступає з рецензіями в газеті "Рада". Враження цього часу відображається у 1920 р. в сонеті "Олесь" :

Коли ж минав патріотичний бред —

В смутному Києві, веселім Відні —

Він однаходив звуки відповідні

І запомений точив із себе мед, —

Бо ж він стільник, а не пуста вошинко,

Бо ж він Олесь, а не Грицько Чукринка

25 грудня 1934 року Микола Зеров від'їжджає до Москви.

27 квітня 1935 року його заарештовано.

20 травня — переводять до Києва, де звинувачують в участі у контрреволюційній націоналістичній організації.

1 — 4 лютого 1936 року відбувся суд. Перебуваючи на Соловках Микола Зеров переклав "Енеїду" Вергілія.

9 жовтня 1937 року, при перегляді справи винесена вища міра покарання, а 3 листопада 1937 року був розстріляний.

Павло Филипович

(1891 — 1937)

Про цього написано чимало, щоправда здебільшого як про поета, і на жаль, значно менше як про чудового літературознавця, професора, викладача.

Повнота творчого самовияву поета і вченого Павла Филиповича припадає на 20-ті роки. Прийшов він у літературу вже сформованою особистістю, інтелігент, вихований на гуманних ідеях української та світової літератури. Сьогодні ми можемо тільки дивуватися, як вдавалося йому в жорстких умовах, "залізної доби" досягти злагоди своїх поетичних захоплень і наукових інтересів. Народився Павло Филипович 2 вересня 1891 року в селі Калітанівка на Київщині (тепер Черкаська область) у родині священика. Середню освіту здобув у відомій колегії Павла Гологана, та закінчив її у 1910 році і того ж року вступив до Київського університету на правознавчий факультет. Провчившись рік він переходить на історико-філологічний факультет слов'яно-руської філології. Писати почав рано, навчаючись ще у колегії. Перші твори написані російською мовою друкуються в російських журналах "Вестник Европы", "Жатва", "Заветы" під псевдонімом Павло Зорев.

На національне самоусвідомлення Павла Филиповича вплинула буржуазна революція 1917 року, яку він сприймає як "державно-національне відродження українського народу". Відтоді П. Филипович пише українською мовою, перейнятий вірою у відродження рідної землі:

Не хижі заклики пожеж,
Не безнадійний рев гармати —
В поля майбутнього зайшла ти —
Минулу радість в них знайдеш.
А давнє слово на сторожі,
Напівзабуте слово те,
Як пишне дерево, зростає
У дні співучі і погожі.
("Не хижі заклики пожеж")

З 1917 року Филипович працює посаді приват-доцента в Київському університеті до 1933 року — професором, викладачем історії літератури.

Для поезики та естетики Павла Филиповича характерна людяна сутність його лірики, філософського освоєння фольклорного різноманіття української народної творчості.

У своїй поезії він рівноуважений і до історичного досвіду людства, і до навколишнього життя.

Найкращим здобутком поета є інтимна лірика, її філософським осягненням світу,

відвертістю у найпотаємніших почуттях.

Кому не мріялось, що є незнана Муза —
Безжурна дівчина, привітна і струнка,
Яка в минулому з'явитися уміла,
Поетам радості, і вроди, і любові,
І навіть дудочку приносила тоненьку,
І награвала їй пісні сама.
("Кому не мріялось...")

За час, коли у 1919 році "Музагеті" з'вилися перші, написані українською мовою вірші, Павло Филипович видав поетичні збірки "Земля і вітер" (1922р.) та "Простір" (1925р.).

Збірка "Земля і вітер" — це лірика зрілого художника. Вона багато прикметами сучасного життя поета. Тяжіння до простоти та ясності, сховані в основі його метафоричних образів.

Драматичну роздвоєнність людини у двох світах показано у збірці "Простір". Виразно розкривається філософсько-естетична сутність поезії Павла Филиповича в його поглядах на людину та її призначення. Тогочасна пролетарська постанова полягала у тому, щоб зображати конкретну людину — шахтаря, будівника, цегляра, як у Рильського. Що ж до творів Филиповича, то його герої постають переважно, як образ узагальнений і вічний, до якого тягнуться усі роздуми поета. Таким прикладом є вірш "Різьбярі":

В високій залі промину малюнки,
І пильної уваги не зверну
На пил, на штучні візерунки
І на залиту фарбами стіну
Перегоріли задуми колишні
І лілія не радує мене,
Коли не сяє крізь кольори пишні
Людське обличчя мудре і ясне.

Навряд чи Павло Филипович міг сказати про себе : "Я молодий, бо з молодими", хоча сподівання на молоде покоління у нього присутні. Собі, своєї поезії він відводить інше місце, заявляючи : "Пора і мені... засохлим листям осіннім промайнуть у майбутні дні" і обираючи "мудрість спокою."

Павло Филипович до останнього часу майже не був "відкритий як літературознавець і критик." Його літературознавчі праці зібрані у книжці "Література", що з'явилась, однак не в Україні, "як поклін українського громадянства на еміграції в Австралії." До неї увійшли дослідження про Т. Шевченка, І. Франка, Лесю Українку, О.Олеся, М. Коцюбинського.

Восени 1935 року Филипович був безпідставно заарештований, звинувачений у причастності до терорестичної групи і засуджений до страти. Потім вирок був змінений на десятирічне ув'язнення. Але життя його обірвалось раніше. Є припущення, що в

листопаді 1937 році.